Основно училище "Свети Паисий Хилендарски"
с. Баня, ул. "Неофит Рилски"№1, общ. Разлог, обл. Благоевград
телефон/ 07445 2227/, факс/07445 2226 e-mail: info-103503@edu.mon.bg

УТВЪРЖДАВАМ: .....

ДИРЕКТОР: БОРИСЛАВ ГРУЕВ

Програма
за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи
2026-2027 г.

Въведение:

Под уязвими групи се имат предвид групи, които са изправени пред по-висок риск от бедност и социално изключване от обичайния за населението. Етническите малцинства, мигрантите, хората с увреждания, бездомните, хората страдащи от зависимости, самотните възрастни и децата, лишени от родителска грижа често срещат затруднения като ниско образование, безработица или недостатъчна заетост, които могат да доведат до още по-голямо социално изключване. Тази дефиниция е дадена в речника на термините от сферата на социалната закрила и социалното включване, публикуван на интернет портала на Европейската комисия. Съдържанието на един такъв списък непрекъснато се променя заедно с промените в социално-икономическия контекст.

Изброените групи не са взаимно изключващи се и често дадено лице може да принадлежи към повече от една група. В такива случаи уязвимостта става още по-голяма.

Очертава се необходимостта от приобщаване на различните, на уязвимите, на изключените от обществото.

Всяко дете има право на достъп до образование независимо от етническия му произход, наличието на увреждане или икономическото положение на семейството му и това право е залегнало в Конвенцията на ООН за правата на детето.

Процесът на приобщаване се състои в търсене на ресурсите на всяко дете за активното му участие в училищната общност.

Принципи на приобщаващото образование:

1. Човек е ценен независимо от неговите способности или от неговите постижения.

2. Всяко човешко същество е способно да чувства и да мисли.

3. Всяко човешко същество има правото да общува и да бъде чуто.

4. Хората се нуждаят един от друг.

5. Истинското образование може да се случи единствено чрез истински взаимоотношения.

6. Всички хора се нуждаят от подкрепа и приятелско отношение от хора на своята възраст.

7. Прогрес в ученето се постига с надграждане на това, което човек може да прави, а не на това, което не може.

8. Различията внасят здравина на отношенията в обществото.

9. Сътрудничеството е за предпочитане пред конкуренцията.

Оперативна цел:

Обхващане и задържане на децата от уязвими групи и ученици в образователната система, осигуряване на качествено образование в мултикултурна образователна среда.

Цели:

1. Осигуряване на достъп до качествено образование.
2. Задължително образование на всички деца до 16 годишна възраст.
3. Пълноценна интеграция на децата от уязвими групи в училище.
4. Огрaмотяване на неграмотните и малограмотните децата от уязвими групи.
5. Обучаване в дух на толерантност и недискриминация на учениците в ОУ''Св.Паисий Хилендарски'' с.Баня.

6. Превенция за отпадане на децата от училище.

7. Увеличаване на броя на завършилите ученици от уязвими групи, в ОУ''Св.Паисий Хилендарски'' с.Баня.

8. Усъвършенстване на нормативната база, качествено изучаване на български език и квалификацията на учителски кадри за работа с ученици от уязвими групи.

9. Увеличаване на използването на иновативни образователни подходи, включително за развиване културната идентичност на ромските деца.

10. Осигуряване на индивидуално обучение на учениците със СОП и обучителни трудности.

11. Създаване на екипи за подкрепа на личностното развитие.

12. Създаване на позитивна среда за обучението на ученици със СОП и обучителни трудности.

13. Въвеждане на индивидуална работа с учениците от малцинствени групи.

Да се гарантира, че децата имат равни шансове за развитие. Различните възможности в ранните години водят до различни възможности и шансове в живота, което означава по-ниско образование и по-малки възможности за работа.

Дейности за изпълнение:

Проблем е масовото разпространение на негативни нагласи спрямо уязвимите общности.

Училището трябва да полага системни усилия за повишаване привлекателността и качеството на обучение в началния и основния курс

За тази цел успешно могат да се прилагат следните мерки:

1. Подобряване на материалната база с цел създаване на оптимални условия за учене, възпитаване и развитие на способностите на учениците.

2. Целодневно обучение, дейности по интереси, зелени училища и други дейности, насочени към овладяване на знанията и развитие на детските способности. Лошото владеене на български език е един от най- значимите фактори за ранно отпадане на уязвими групи деца от училище. Добре е да се работи допълнително с децата от уязвими групи в извънкласни форми.

3. Ниският образователен статус на родителите и настойниците на ромските деца има силен негативен ефект върху мотивацията на децата за учене. Той е основна пречка родителите да извършват контрол върху успеваемостта на децата в училище и да им помагат при овладяването на труден учебен материал.

4. Друг проблем в бедните и многодетните семейства е ранното включване на децата в изкарването на прехраната на семейството или в отглеждането на по-малките, което на практика ги лишава от възможност да ходят редовно на училище и/или да подготвят уроците си. Целодневното обучение, извънкласните занимания, дейностите за развиване на способностите на децата в началния и основния курс на обучение са изпитани методи за справяне с този проблем.

5. Развитие на училищния спорт. Спортът, както и извънкласните занимания с изкуство, са силен притегателен фактор за децата, който трябва да се използват по-пълноценно от училището за задържането на децата в училище и мотивирането им да учат. Спортните занимания укрепват детското здраве и създават навици у подрастващите за здравословен и активен живот. Учат се на дисциплина и упоритост в преследване на целите си. Спортът повишава самооценката и себеуважението, изграждат се здрави приятелства между децата.

6. Всекидневен контрол на посещаемостта на училище и редовен мониторинг на дейностите за подобряване образователното ниво на учениците.

7. Осигуряване на учител, който да провежда индивидуалните часове на учениците със СОП и обучителни трудности.

8. Възлагане на часове на ресурсен учител, който да провежда ресурсното подпомагане и да е на разположение в училището.

9. Осигуряване на специалисти, които да се включат в екипите за подкрепа на личностното развитие.

10. Организиране на „Дни на отворените врати".

11. Осигуряване на допълнителни часове за занимания по интереси и часове за овладяване на българския език от учениците от малцинствени групи.

12. Включване на училищните настоятелства и гражданските организации при разработване и провеждане на образователно-интеграционните практики.

13. Повишаване квалификацията на учителите за работа с деца от уязвими общности. Изследвания показват силна предубеденост на учителите по отношение на такива децата, което води до занижаване на очакванията и на работата с тях.

14. Необходимо е да се развие система за оценяване на работата на учителите, преподаващи в класове с преобладаващ брой ученици от уязвими общности. Работата им трябва да се оценява на базата на постигнатия напредък на децата, дори когато постигнатите резултати са по-ниски от средните за страната. Необходимо е в оценката на работата на учителите да се заложат индикатори от типа на:

- брой задържани деца от уязвими общности в училище, успешно покриващи основните критерии за усвояване на базисния материал;
- умения за решаване на конфликти и овладяване на агресивността на учениците;
- умения за работа в мултикултурна среда;
- умения за включване на модули за историята и културата на малцинствата в структурата на преподавания учебен материал.

14. Наложително е да се развият уменията на учителите да забелязват признаците на домашно насилие или неглижиране, на тормоз от страна на съученици или други лица, на демотивация или отчаяние, на употреба на наркотични вещества. Учителите трябва да са информирани към кого да се обърнат, в случай че констатират подобни проблеми или признаци.

15. В България връзката на училището с родителите като цяло изтъня, а в ромските махали тя по правило е още по-слаба. При децата в училищна възраст се обръща особено внимание на семейството като част от образователния процес: да се търсят начини за приобщаване на родителите към училището, за активното им участие в образованието на техните деца и да се създават възможности те да са част от учебния процес.

16. Особено важно се оказва обучението в толерантност на децата, живеещи в един разнообразен, мултикултурен свят. Срещата на различните култури често е трудна, но с известни усилия тя би могла да бъде особено обогатяваща и ползотворна.

17. Темите, свързани с етническото многообразие и толерантност, се преплитат в различните учебни предмети: от език, литература, история и география до музика, изкуства, религия, чужди езици и информационни технологии. В часове по гражданско образование се

третират проблемите на националната идентичност и културно многообразие. Работата по проекти, която е сред основните средства за обучение, дава възможност да се изследват реални проблеми и да се решават конкретни задачи, като самите деца се въвличат в преодоляването на расовите и други предразсъдъци.

18. Арт-терапията е подходяща за хора с нисък социален статус или маргинализирани общности, защото не се изискват толкова добри умения за вербална комуникация. Може да се прилага и като занимателна терапия или форма на психотерапия с цел емоционално възстановяване, лечение или корекция за деца със специални потребности. В зависимост от контекста може да е психокорекционна работа, психотерапия или личностово израстване и промяна.

19. Въвеждане на занимания по фолклор.

20. Създаване на менторска програма „Деца обучават деца".

Очаквани резултати:

1. Повишен обхват на децата подлежащи на задължително образование.

2. Повишаване посещаемостта на учебните занятия от учениците.

3. Повишени резултати от обучението на учениците от уязвими групи и обучителни трудности.

4. Допълнителна подкрепа за личностното развитие на учениците със СОП.

5. Координирана дейност на екипите за подкрепа на личностно развитие и ефективност.

6. Позитивен психоклимат и приемане на „различието".

7. Повишено ниво на познания по учебните предмети у детето, чиито майчин език не е българския.

8. Повишено ниво на владеене на български език.

9. Повишен дял на учениците, завършили основно образование.

10. Посредством образователно въздействие повишаване здравната и екологична култура на учениците от уязвими групи.

11. Изграждане на по-голямо доверие между етносите като база за постигане на по-високо ниво на социална сплотеност в обществото..

12. Повишени умения за толерантно общуване.

Заключение:

Даването на еднакви възможности за всички изисква инвестиции в ранното развитие на децата.

За изпълнението на програмата от съществено значение е сътрудничеството на всички пряко ангажирани институциии. Всички участници в образователния процес /семейство, детска градина, училище, институции, НПО/ трябва да бъдат еднакво отговорни и ангажирани за постигането на поставените цели.

Приоритетите на Стратегията и изпълнението ще се оценява и актуализира ежегодно.